Kommunernes Digitaliseringsprogram 2021-2025

Projektbeskrivelse

Delprogram 6 – Projekt 6.9 NIS2

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

1. Formål og baggrund

1.1. Baggrund

Cybertruslen er i dag en af de mest alvorlige trusler mod Danmark.

Kommunerne er den offentlig sektor i Danmark, der samlet opbevarer flest oplysninger om borgere og virksomheder i digitale løsninger. Og med den høje grad af digitalisering følger også en øget sårbarhed over for it-kriminelle, der forsøger at udnytte sårbarhederne i det kommunale it-landskab.

Cyber- og informationssikkerhed i EU og den danske stat

EU og den danske stat har øget fokus på cyber- og informationssikkerhed.

I EU er der et stort fokus på at højne cybersikkerheden bl.a. ved revision af direktiv om sikkerhed i net- og informationssystemer i samfundskritiske sektorer. Det stiller også krav til, at Danmark øger ambitionsniveauet, herunder hvad angår risikostyret ledelsesforankring, implementering af sikkerhedsforanstaltninger og it-beredskab. Kommunerne er ikke omfattet af det nuværende direktiv (NIS), men det forventes at de kan blive omfattet af det nye direktiv (NIS2), idet områderne udvides og kravene skærpes for de samfundskritiske sektorer bl.a. sundhedssektoren, vandforsyning, spildevand og affaldshåndtering. Det er den danske stat, der er ansvarlig for implementeringen af NIS2 direktivet i Danmark, samt beslutter hvor og i hvilket omfang kommunerne bliver omfattet.

Regeringen lancerede i januar en ny national strategi for Cyber- og informationssikkerhed 2022-2024. Regeringen har med udmøntningen af forsvarsforligets cyberreserve styrket Danmarks cyberforsvar med 500 mio. kr. I forbindelse med den nye statslige strategi er afsat yderligere 270 mio. kr. målrettet statslige myndigheder.

Kommunerne og regionerne bliver indirekte omfattet af strategien, idet den statslige strategi bygger på en implementering af NIS2 direktivet via ministeriernes ressortområder, der er omfattet af samfundskritiske sektorer.

1.2. Formål

Projektet planlægges til at starte op januar 2023 og forventes at vare til og med 2025. Det er ikke muligt at fastlægge alle formål og indsatser for hele denne periode, de første indsatser og udefrakommende krav til kommunerne kan og vil få betydning for de behovene for aktiviteter i dette projekt.

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

Projektets formål er:

– at projektet sikrer videndeling kommunerne imellem ift. valg af foranstaltninger og implementering i egen organisation

– at der i et fælleskommunalt samarbejde skabes et samlet overblik over de økonomiske, teknologiske og kompetencemæssige konsekvenser for kommunerne ift. implementering af NIS2-direktivet

1.3. Projekt idé

Kommunerne er ikke omfattet af det nuværende NIS-direktiv.

Med NIS-direktivet stillede EU-Kommissionen i 2016 for første gang krav til medlemsstaternes cybersikkerhed. Helt grundlæggende vurderede EU-Kommissionen nødvendigheden i at gøre en særlig indsats for at beskytte samfundets kritiske infrastruktur bedst muligt mod cyberhændelser.

Udvalgte sektorer blev pålagt - som operatør af den kritiske infrastruktur - at vedtage og gennemføre konkrete foranstaltninger til styring af sektorernes cybersikkerhedsrisici. Derudover skal de indberette alvorlige hændelser til de nationale tilsynsmyndigheder.

Det har dog vist sig, at NIS-direktivet ikke har skabt tilstrækkeligt sikkerhedsniveau mod de cybertrusler, som EU-medlemsstaterne står overfor. Siden direktivet blev implementeret i 2018, er både digitaliseringen og cybertruslen øget, og medlemsstaterne står over for flere fælles grænseoverskridende udfordringer. Derfor har EU-Kommissionen opdateret NIS-direktivet med henblik på at sikre et højt fælles cybersikkerhedsniveau på tværs af EU. Det opdaterede direktiv – NIS2 – blev foreløbigt vedtaget i maj 2022 og skal udmøntes i nationale bekendtgørelser senest medio 2024.

NIS2 har til formål at styrke cybersikkerheden yderligere ved at forpligte flere sektorer til at udarbejde strengere sikkerhedsforanstaltninger og øge cybersikkerhedsniveauet yderligere.

Hvor der i det oprindelige direktiv til en vis grad var lagt op til en indberetningsordning, så strammer EU op på dette område. Kommunerne og ledelsen kan forvente en et løbende tilsyn. Derudover stilles der krav om at alvorlige hændelser skal indberettes i løbet af 24 timer efter, at hændelsen er sket. Der er lagt op til mulighed for at give bøder til virksomheder og myndigheder, som ikke overholder NIS2. Direktivet skelner mellem vigtige og essentielle virksomheder og myndigheder. Hvor kommunerne vil blive klassificeret ift. til ovenstående, vides p.t. ikke.

Ledelsen hos de virksomheder og offentlige myndigheder, der er omfattet af NIS2, skal godkende og sikre implementering af krav til foranstaltninger, der ligger i NIS2. Ledelsen vil kunne blive stillet direkte til ansvar for brud på NIS2.

Dvs. der er nye og formodentlig ret omfattende krav på vej til kommunerne fra NIS2-direktivet, og der er på den baggrund behov for at afdække kravene og de afledte konsekvenser for kommunerne både de teknologiske, kompetencemæssige og økonomiske.

1.4. Gevinster

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

I et fælleskommunalt samarbejde at skabe et samlet overblik over de økonomiske, teknologiske og kompetencemæssige konsekvenser for kommunerne ift. implementering af NIS2-direktivet.

Videndeling kommunerne imellem ift. valg af foranstaltninger og implementering i egen organisation.

1.5. Resultatmål

Sikre, at kommunerne bedst muligt bliver klar til at opfylde NIS2-direktivet. Herunder arbejde for, at kommunerne opnår de bedst mulige løsninger, så de kan opfylde de krav i NIS2 de bliver pålagt af EU og den danske stat.

2. Leverancer og succeskriterier

2.1. Modnings- og analysefasen

Forventes at igangsættes i januar 2022.

KL har ansvar for program- og projektledelsen fra start til slut.

Opbygning af en kommunal referencegruppe primært bestående af relevante kompetencer fagligt som ledelsesmæssigt samt kommunikation til alle primære interessenter.

Projektet får brug for kompetencer og viden om NIS2-direktivet samt kobling til praksis, hvorfor der er brug for at indkøbe ekstern konsulentassistance.

Leverancer
• Opbygning af projektet og aktivering af en kommunal referencegruppe • Opbygning af en adgangssikret digitalplatform til gavn for videndeling i projektet og kommunerne imellem
Succeskriterier
• Det lykkedes at aktivere kommunerne i opgaven med forståelse for kommunernes eget ansvar ift. at løfte opgaven

2.2. Gennemførelses- og implementeringsfasen

Indholdet i denne fase vil afhænge af de endelige statslige krav til kommunerne i den første fase.

Referencegruppen medvirker i fortolkninger og beslutninger af de endelige krav.

Fælleskommunal implementerings drejebog udarbejdes hvor muligt

Leverancer
• Overblik over konsekvenser for kommunerne ift. krav og økonomi

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

• Opbygge fælleskommunal videndeling til gavn for den enkelte kommunes eget ansvar for at implementere NIS2. • Udarbejdelse af fælleskommunal drejebog til implementering
Succeskriterier
• Konsekvenser for kommunerne kendes ift. krav og økonomi • Den kommunale topledelse og det politiske niveau er bekendt med konsekvenserne for kommunerne, og tager ejerskab for kommunens ansvar ift. NIS2-direktivet

2.3. Gevinstrealiseringsfasen

NIS2 får den fornødne opmærksomhed i kommunerne, og bliver en integreret del af kommunernes fokusområder på cybersikkerhed.

Leverancer
• Det er ikke muligt at beskrive denne fase, før resultaterne af de første fases kendes
Succeskriterier
• Det er ikke muligt at beskrive denne fase, før resultaterne af de første fases kendes

3. Budget

Aktivitet/år	2023	2024	2025
Lønmidler	450.000	-	-
Øvrige omkostninger Konsulentydelse – forplejning mv.	400.000	-	-
Samlet finansiering	850.000	-	-

4. Tidshorisont

Uddybende konsekvenser og anbefalinger for ventes gennemarbejdet i 2023.

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk

5. Risikovurdering af projektet

Cybersikkerhed herunder NIS2 er i sin natur komplekst og til dels teknisk funderet, derfor er kommunikation og formidling til ledelse og politisk niveau svært og dermed forståelsen for nødvendigheden af investeringer og det ressourceforbrug, der bliver behov for en risiko.

6. Interessentvurdering

It-chefer er de primære interessenter. Det er vigtigt at målgrupperne bakker op om løsningsforslagene og selv tager initiativer i egen kommune.

Kitas (Kommunale IT-chefer) bestyrelse er en vigtig kanal til at få adgang til de primære interessenter.

KLs ledelse, Kommunaldirektørerne og politisk niveau, skal involveres løbende og klædes på med de væsentligste budskaber og beslutninger fra projektet.

Styregruppen for delprogram 6 – Digitale fundamenter er væsentlige interessenter. De er projektejere og står på mål for resultaterne i projektet.

7. Organisering

Programleder Beth Tranberg, Center og Digitalisering og Teknologi i KL er programleder på projektet. Der udpeges en referencegruppe bestående af it-ledelse og teknisk kyndige fra kommunerne, som er repræsentativ for store, mellem store og små kommuner.